

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.410.001.07.2023

Pani
Beata Rogulska
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Opocznie
ul. Adama Mickiewicza 2A
26-300 Opoczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. – wykorzystanie dotacji celowej na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, ul. Adama Mickiewicza 2A, 26-300 Opoczno (zwany dalej „Ośrodkiem” lub „MGOPS”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Rogulska, Dyrektor Ośrodka, od dnia 1 października 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler/Kontrolerzy	Stanisław Wlazło, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/28/2023 z 5 stycznia 2023 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, rzetelności i gospodarności wykorzystania przez Ośrodek dotacji celowej z budżetu państwa w ramach części budżetowej 85/10 – województwo łódzkie, na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej obejmujących: <ul style="list-style-type: none">- finansowanie wypłat dodatku osłonowego² (dotacja w dziale 852 Pomoc społeczna, rozdział 85295 Pozostała działalność),- świadczenia z funduszu alimentacyjnego³ (część dotacji ujętej w dziale 855 Rodzina, rozdz. 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego).
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: <ul style="list-style-type: none">- analiza wykorzystania i rozliczenia dotacji, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,- badanie wybranej próby wniosków o wypłatę dodatku osłonowego oraz ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego,- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.

¹Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

²Zadanie realizowane na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 169 ze zm.) (dalej „ustawa o dodatku”).

³Zadania realizowane na podstawie ustawy z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r., poz. 1205 ze zm.), dalej „ustawa o alimentach”.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ośrodek zgodnie z przeznaczeniem wykorzystał otrzymane dotacje na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także dokonał ich terminowego rozliczenia. Stwierdzono jednak przypadki rozpatrzenia wniosków o wypłatę dodatku osłonowego ze zwłoką oraz nieterminowego wypłacenia dodatku. Nieprawidłowości te nie miały jednak negatywnych następstw dla prawidłowości wykorzystania dotacji. Wykazane w kwartalnych sprawozdaniach Rb- 50 kwoty dotacji były zgodne z kwotami ujętymi w ewidencji księgowej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystania dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego

Opis stanu
faktycznego

1.1 W 2022 r. złożono w Ośrodku 4.888 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego, w tym 1.687 do dnia 31 stycznia 2022 r. Wszystkie wnioski wpłynęły do dnia 31 października 2022 r.

(akta kontroli str.46-47)

1.2. Do dnia 31 marca 2022 r. dokonano wypłaty dodatku osłonowego na podstawie 1.311 wniosków⁶, a do dnia 2 grudnia w oparciu o 4.196 wniosków⁷. Po dniu 2 grudnia 2022 r. wypłacono dodatek osłonowy na podstawie 308 wniosków. W 2022 r. liczba wniosków rozpatrzonych odmownie wynosiła 282⁸, a wniosków nierozpatrzonych 102⁹.

(akta kontroli str.56-47)

1.3. Badanie 50 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego pod kątem prawidłowości ich rozpatrywania wykazało, że wszystkie wnioski podlegały weryfikacji, w szczególności w zakresie ilości osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego, kryterium dochodowego, zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania w centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB). Fakt przeprowadzenia weryfikacji został prawidłowo udokumentowany. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku sporządzano dla wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku osłonowego, a odmowy przyznania - wydawano stosowną decyzję administracyjną. Badanie wykazało, że za wyjątkiem sześciu przypadków wnioski zostały rozpatrzone bez zbędnej zwłoki.

(akta kontroli str.372-490)

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Jako I rata.

⁷ W tym 1.311 wniosków wypłaconych jako II rata.

⁸ Z uwagi na przekroczone kryterium dochodowe uprawniające do wypłaty dodatku.

⁹ Głównie z uwagi na złożenie wniosku podwójnie lub niewywiązanie się z obowiązku poprawienia lub uzupełnienia wniosku.

1.4. Ośrodek przedkładał Wojewodzie Łódzkiemu kwartalne wnioski o przekazanie dotacji na wypłatę dodatku osłonowego w terminach określonych w art. 3 ust. 3-5 ustawy o dodatku oraz na bieżąco weryfikował potrzeby w tym zakresie o nadpłacone kwoty dotacji za dany kwartał i zaliczenie ich na poczet dotacji należnej w kwartale następnym. Otrzymane z Urzędu Miejskiego w Opocznie środki na wypłatę dodatku przekazywane były w kwotach otrzymanych od Wojewody Łódzkiego, wynikających ze złożonego zapotrzebowania, w terminach umożliwiających prawidłową realizację świadczeń¹⁰. Na wypłatę dodatku MGOPS otrzymał dotację w łącznej kwocie 3.383,1 tys. zł.

(akta kontroli str.48-72, 277-371)

1.5. W 2022 r. Ośrodek wydatkował na wypłatę dodatku osłonowego 2.967,1 tys. zł. W ramach tych środków wypłacono świadczenia dla 4.504 gospodarstw. Koszty obsługi związane z wypłacaniem odbiorcom dodatku osłonowego wyniosły 59,3 tys. zł i zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o dodatku, stanowiły 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconej.

Niewykorzystaną dotację w wysokości 356,7 tys. zł, Ośrodek zwrócił na rachunek Urzędu Miejskiego w Opocznie w dniu 30 grudnia 2022 r., tj. terminie określonym w art. 168 ust. 6 ustawy o finansach publicznych¹¹. Przyczyną niewykorzystania dotacji było wydanie 282 decyzji odmownych, 819 decyzji przyznających świadczenie zgodnie z „mechanizmem złotówka za złotówkę”¹² oraz pozostawienie bez rozpoznania - zgodnie z wymogami ustawy o dodatku - 102 wniosków.

(akta kontroli str. 77-93, 116, 191-204, 491-497)

1.6. Analiza 60 wniosków w zakresie terminowości wypłaty dodatku osłonowego (11 złożonych do dnia 31 stycznia 2022 r. i 49 w okresie od 1 lutego do 31 października 2022 r.) na kwotę 39,4 tys. zł wykazała, że w przypadku 8 wniosków złożonych w styczniu 2022 r., świadczenie wypłacono w dwóch równych ratach zgodnie z art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku, a trzech pozostałych jednorazowo w kwietniu i maju 2022 r., przy czym w jednej sprawie¹³ informację z ZUS o składkach na ubezpieczenie zdrowotne Ośrodek otrzymał w dniu 5 kwietnia 2022 r. Na podstawie 49 wniosków złożonych od 1 lutego do 31 października 2022 r. wypłaty należnych świadczeń dokonano niezwłocznie po przyznaniu dodatku, nie później niż do 31 grudnia 2022 r.¹⁴ Na koniec 2022 r. nie było zobowiązań z tytułu dodatku osłonowego.

(akta kontroli str. 95, 107-113, 476-490)

1.7. Ośrodek sporządzał kwartalne rozliczenia środków dotacji na wypłatę dodatku osłonowego, z wyodrębnieniem liczby i kwoty wypłaconych dodatków i terminowo przedstawiał Wojewodzie Łódzkiemu.

(akta kontroli str. 96-106)

¹⁰ Zapotrzebowania na środki MGOPS przekazywał do Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi w formie elektronicznej, przez Centralną Aplikację Statystyczną.

¹¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.).

¹² Art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o dodatku osłonowym

¹³ Nr DSRJA.703.254.2022.AW.

¹⁴ Ostatnia wypłata w dniu 22 grudnia 2022 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sześć wniosków o wypłatę dodatku osłonowego, nie zostało rozpatrzonych bez zbędnej zwłoki. W czterech z tych spraw¹⁵, od daty wpływu wniosków do czasu ich rozpatrzenia upłynęło od 50 do 77 dni. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że opóźnienie w rozpatrzeniu wniosków spowodowane było natłokiem spraw i dużym spiętrzeniem zadań związanych z obsługą różnych innych świadczeń. W przypadku dwóch kolejnych wniosków¹⁶ (osoby ubiegały się o dodatek w podwyższonej kwocie¹⁷) rozpatrzenie ich zajęło odpowiednio 95 i 99 dni, przy czym przez okres dwóch miesięcy od daty otrzymania ostatniej odpowiedzi z systemu ZUS o składkach na ubezpieczenie zdrowotne, nie podejmowano żadnych czynności. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w tych sprawach oczekiwano, a także informowano wnioskodawców telefonicznie o konieczności złożenia do CEEB deklaracji dotyczącej źródeł ogrzewania, gdyż wskazali oni we wnioskach jako główne źródło ogrzewania kocioł na paliwo stałe opalany węglem.

W ocenie NIK, wnioski te w przypadku braku zgłoszenia deklaracji do CEEB, mogły być rozpatrzone pod kątem ewentualnego przyznania kwoty dodatku w podstawowych wysokościach (wskazanych w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku). Potwierdzeniem tego jest fakt, że w jednym z tych przypadków Ośrodek wydał informację o przyznaniu dodatku osłonowego bez podwyższonej kwoty, którą można było otrzymać po złożeniu deklaracji w CEEB, gdyż wnioskodawca do dnia jego przyznania nie złożył deklaracji.

(akta kontroli str. 372-490, 498-504)

2. W przypadku dwóch wniosków¹⁸ o wypłatę dodatku osłonowego na kwotę 1,9 tys. zł złożonych do dnia 31 stycznia 2022 r. wypłaty świadczeń dokonano jednorazowo w kwietniu i maju 2022 r., zamiast w dwóch równych ratach, co było niezgodne z art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku. Zgodnie z powołanym przepisem, dodatek osłonowy jest wypłacany w dwóch równych ratach w terminie do dnia 31 marca 2022 r. oraz do dnia 31 grudnia 2023 r. W przypadku gdy osoba złoży wniosek o wypłatę dodatku osłonowego później niż na 2 miesiące przed upływem tych terminów, dodatek osłonowy jest wypłacany jednorazowo, niezwłocznie po przyznaniu tego dodatku.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że powyższe spowodowane było oczekiwaniem na zgłoszenie przez wnioskodawców deklaracji o zainstalowanym źródle ciepła do CEEB.

W ocenie NIK, przyznanie i wypłata dodatku osłonowego w dwóch równych ratach w terminie do dnia 31 marca 2022 r. i 31 grudnia 2022 r., w przypadku wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r., nie była uzależniona od tego, czy wnioskodawca zgłosił do CEEB deklarację o zainstalowanym źródle ciepła, czy też nie, a jedynie od terminu jej złożenia.

(akta kontroli str. 107-113, 476-490, 498-504)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Ośrodek w sposób prawidłowy, zgodnie z przeznaczeniem wykorzystał otrzymaną dotację na finansowanie wypłat dodatku osłonowego, a także dokonał jej terminowego rozliczenia. Należycie wywiązano się z obowiązków sprawozdawczych w powyższym zakresie. Stwierdzone

¹⁵ Złożonych w okresie od 23 września do 26 października 2022 r. (Nr DSRIA.703.19712.2022.AK, Nr DSRIA.703.21283.2022.AW, Nr DSRIA.703.22456.2022.DP, Nr DSRIA.703.22585.2022.AW).

¹⁶ Nr DSRIA.703.212.2022.AW z dnia 17 stycznia 2022 r. i Nr DSRIA.638.109.2022.AW z 13 stycznia 2022 r.

¹⁷ Art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku.

¹⁸ Nr DSRIA.703.212.2022.AW i Nr DSRIA.638.109.2022.AW.

nieprawidłowości nie spowodowały negatywnych następstw dla prawidłowości wykorzystania dotacji.

OBSZAR

2. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Opis stanu faktycznego

2.1 Na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego (część rozdziału 85502) MGOPS wydatkował w 2022 r. dotacje w kwocie 738,9 tys. zł, co stanowiło 93,9% planowanych i otrzymanych środków (787,3 tys. zł). Na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2022 r. wydatkowano o 74,8 tys. zł mniej niż w 2021 r. (o 9,2%). W ramach tych środków wypłacono 1.780 świadczeń (o 104 mniej niż w roku poprzednim) dla 127 osób uprawnionych (o 30 mniej) z 86 rodzin (o jedną więcej). Główną przyczyną spadku była mniejsza liczba złożonych wniosków o wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego (o 71) oraz wydanych decyzji zgodnie z mechanizmem złotówka za złotówkę (mniej o 19).

Koszty obsługi świadczeń wyniosły 22,2 tys. zł i stanowiły 3% otrzymanej dotacji. Łącznie na wypłatę i obsługę świadczeń wydatkowano 761,1 tys. zł. Nie ponoszono kosztów realizacji ww. świadczeń z dochodów własnych.

Na zadania realizowane w rozdz. 85502 „Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego” Ośrodek wydatkował łącznie 12.340,6 tys. zł, tj. 95,7% przyznanych i przekazanych środków (12.891,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 115-116, 183-216, 257-263)

2.2. Ośrodek występował o przekazywanie kwot na realizację zadań w rozdziale 85502 (§ 2010), w tym finansowanych z funduszu alimentacyjnego, zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem. Otrzymane z Urzędu Miejskiego w Opocznie środki przekazywane były w kwotach wynikających ze złożonego zapotrzebowania, w terminach umożliwiających prawidłową wypłatę świadczeń¹⁹.

(akta kontroli str. 118-148, 277-371)

2.3. Niewykorzystane dotacje w rozdziale 85502 w kwocie 551,3 tys. zł, w tym 26,2 tys. zł z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, Ośrodek zwrócił na rachunek Urzędu Miejskiego w Opocznie w dniu 30 grudnia 2022 r., tj. terminie określonym w art. 168 ust. 6 ustawy o finansach publicznych. Przyczynami niewykorzystania dotacji na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego było wydanie trzech decyzji odmownych w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego oraz 11 decyzji przyznających świadczenie zgodnie z „mechanizmem złotówka za złotówkę”.

(akta kontroli str. 116, 147-150, 491-497)

2.4. Kwartalne sprawozdania Rb-50 o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego za okres od I do IV kwartału 2022 r. przekazano do Urzędu Miejskiego w Opocznie w terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej²⁰, a kwoty w nich ujęte odpowiadały wielkościom wynikającym z ewidencji księgowej MGOPS.

¹⁹ Zapotrzebowania na środki GOPS przekazywał do Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi w formie elektronicznej, przez Centralną Aplikację Statystyczną.

²⁰ Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. (Dz. U. poz. 144) .

(akta kontroli str. 151-216)

2.5. Kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów sporządzone były zgodnie z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r.²¹ i terminowo przekazane Wojewodzie Łódzkiemu.

(akta kontroli str. 217-256)

2.6 Analiza 30 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia alimentacyjnego zakończonych wydaniem decyzji pozytywnych (25,9% decyzji przyznających) wykazała, że wszystkie wnioski spełniały wymogi formalne i zostały prawidłowo zweryfikowane. Świadczenia przyznano osobom uprawnionym do uzyskania pomocy, na właściwy okres i we właściwej kwocie. Wyплаcone na podstawie badanych decyzji świadczenia zostały terminowo przekazane świadczeniobiorcom.

W 2022 r. trzy wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia alimentacyjnego rozpatrzono negatywnie (2,4% złożonych wniosków) wydając w tych sprawach decyzje odmowne, w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego²².

(akta kontroli str.114, 264-276, 493-497)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Ośrodek zgodnie z przeznaczeniem wykorzystał otrzymaną dotację na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także dokonał jej terminowego rozliczenia. Wykazane w sprawozdaniach kwoty dotacji były zgodne z kwotami ujętymi w ewidencji księgowej.

V. Uwagi i wnioski

NIK odstępuje od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych w odniesieniu do nieprawidłowości stwierdzonych w obszarze wykorzystania dotacji na wypłatę dodatku osłonowego z uwagi na rozpatrzenie przez Ośrodek wszystkich złożonych wniosków i wypłatę świadczeń w 2022 r.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

²¹ W sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. poz. 1812).

²² 900 zł miesięcznie na osobę w rodzinie.

²³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonech kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Łódź, 23 marca 2023 r.

Kontroler

Stanisław Wlazło
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor

Piotr Walczak

.....
podpis